

KORT OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN VAN DE SOVJET-UNIE EN
BONDGENOTEN IN DE KOUDE OORLOG IN HET
DERDE KWARTAAL 1958

I. De algemene politieke strategie tegen het Westen.

De politiek van Moskou ten aanzien van het Westen heeft ook in de laatste tijd duidelijk blijk gegeven van het besef, dat de macht van de Sovjet-Unie op militair, economisch en politiek gebied is toegenomen. Ook wat betreft de methoden waarvan wordt gebruik gemaakt, is thans nauwelijks enig wezenlijk verschil te zien tussen de "stalinistische" politiek van weleer en de politiek van Chroestsjow. De uitspraken van de regeringsleiders en van de propagandistische organen van de Sovjet-Unie jegens het Westen zijn niet minder beledigend en agressief dan ten tijde van Stalin. Intimidatie is ook thans het voornaamste middel, waarvan Moskou zich jegens het Westen bedient.

Sedert een atomische pariteit binnen het bereik van de Sovjet-Unie is gekomen, is in toenemende mate gebruik gemaakt van intimidatie met de communistische militaire macht. Nadat tijdens de Suez-crisis in 1956 nauwelijks verholen bedreigingen met raketwapens tot Engeland en Frankrijk waren gericht, werd in het volgende jaar Turkije met volledige vernietiging bedreigd, ingeval dit land het zou wagen te interveniëren in Syrië, waar de anti-Westerse groep van Kolonel Seraj de wet had verzet. Vervolgens werd aan de landen van NAVO- en Bagdad-pact voorgehouden, welk lot hen in een eventuele oorlog zou wachten, indien zij medewerkten aan de uitvoering van de NAVO-plannen voor de opstellingen van raket-bases en de uitrusting van hun conventionele strijdkrachten met tactische atoomwapens. De dreigende taal, welke Moskou naar aanleiding van de landing van Amerikaanse en Britse strijdkrachten in het Midden-Oosten gebruikte, was nauwelijks verstomd, toen Peking het vuur op Quemoy opende en de eis stelde van terugtrekking van de Amerikaanse strijdkrachten uit het gehele gebied van Formosa.

Terwijl voortdurend wordt betoogd, dat van beperkte oorlogen in deze tijden geen sprake meer kan zijn en dat ieder lokaal conflict terstond tot een nucleaire wereldoorlog zal leiden, waaraan het Westen nog eerder ten onder zou gaan dan de Sovjet-landen, bereidt het Sovjet-blok zich intussen voor op alle vormen van oorlogvoering, zowel universeel als lokaal, te lucht, ter zee en te land, met of zonder atoomwapenen.

Gegeven de Russische overmacht in conventionele strijdkrachten is het begrijpelijk, dat de Sovjet-Unie voortgaat te ageren tegen het gebruik van kernwapens, waarbij systematisch gebruik wordt gemaakt van humaan-idealistisch ingestelde instellingen en personen binnen en buiten de geallieerde Westerse wereld, en van de Verenigde Naties. Aldus ook het Internationale Congres voor Ontwapening en Internationale Samenwerking, door de Wereldvrede Raad georganiseerd en gehouden van 16-22 juli in Stockholm, hetwelk zich tevens tegen de aanleg van raketbases in het Westen verzette. De Sovjet-Unie had in die tijd, waarschijnlijk niet toevallig, de proeven met A-wapens tijdelijk gestaakt. Hierop sloot aan de onthulling van het monument in Buchenwald, zogenaamd ter nagedachtenis van de slachtoffers van het voormalige concentratiekamp, welke plechtigheid in wezen een demonstratie werd tegen de "imperialistische oorlogsvoorbereiding", speciaal tegen de uitrusting van het West-Duitse leger met atoomwapens.

Daarnevens beoogt de Sovjet-propaganda steeds de wereld te imponeren met de niet te miskennen snelle voorde- ringen op economisch en wetenschappelijk gebied, teneinde de overtuiging te vestigen, dat de Sovjet-Unie binnen af- zienbare tijd in staat zal zijn het Westen in ieder opzicht te overvleugelen.

De in de vorige verslagperiode nog actuele voor- bereidingen voor een eventuele top-conferentie, als des- tijds door Bulganin, later door Croestsjow voorgesteld, zijn voorlopig geheel verzand, doordat het Westen niet be- reid was toe te geven aan de Russische toeleg slechts door de Sovjet-Unie gewenste en geformuleerde agendapunten ter

bespreking toe te laten; de voornaamste voorstellen die op de Russische agenda voorkwamen, hadden ten doel de veiligheid, welke de nucleaire deterrent tot dusverre aan het Westen heeft geboden, aan te tasten.

De zogenaamd op ontwapening gerichte activiteit van de Sovjet-Unie blijft gekenmerkt door het doen van voorstellen, die uitsluitend propagandistische betekenis hebben - bijvoorbeeld de vermindering van de militaire budgetten met een bepaald percentage - dan wel, indien zij al voor verwezenlijking vatbaar zouden zijn, de Russische militaire positie relatief zouden versterken, hetgeen o.m. geldt voor alle van die zijde naar voren gebrachte "disengagement"-voorstellen.

In de verslagperiode zijn ondanks alle tegenstellingen delegaties van technische experts van beide partijen en - op basis van door de Sovjet-Unie gewenste numerieke pariteit - te Genève bijeengekomen met het belangwekkende resultaat, dat volgens hun bevindingen internationale controle op het houden van nucleaire proefexplosies technisch mogelijk is, terwijl thans overeenstemming is bereikt over twee andere, binnenkort te houden conferenties, waarvan de ene de mogelijkheid zal onderzoeken van een overeenkomst over het stopzetten van atoomproeven, terwijl de andere zich in technische zin zal bezighouden met de mogelijkheid van het nemen van maatregelen ter voorkoming van verrassende aanvallen.

Gezien de hierboven aangegeven doelstellingen van de Sovjet-Unie mogen vooralsnog geen overdreven verwachtingen worden gekoesterd ten aanzien van het bereiken van een politiek akkoord, dat een stap voorwaarts betekent op de weg naar een wezenlijke ontwapeningsregeling, welke aan beide partijen voldoende veiligheid biedt.

De belangrijkste ontwikkeling in de koude oorlog in de verslagperiode is ongetwijfeld de in juni j.l. na ruim drie jaar van betrekkelijke rust opnieuw in alle felheid begonnen dubbele actie van Peking tegen de militaire en politieke positie van Tsjiang-Kai-Sjek.

Aangenomen mag worden, dat de bombardementen op de Chinese kusteilanden evenals in 1954 niet in de eerste plaats - althans niet in dit stadium - de verovering van deze eilanden ten doel hebben. Het is niet aannemelijk, dat communistisch China een poging tot wezenlijke verovering van deze eilanden onderneemt, zolang geen zekerheid is verkregen, dat de Verenigde Staten niet daadwerkelijk aan de verdediging van de eilanden zullen deelnemen. Derhalve lijkt deze actie bedoeld om bij de publieke opinie in de wereld, en in het bijzonder in de Verenigde Staten, de indruk te wekken, dat de Amerikaanse steun aan nationalistisch China het gevaar van een wereldoorlog met zich meebrengt. Uiteraard wordt getracht langs deze weg te bereiken, dat de Amerikaanse regering onder druk van de publieke opinie zich op zo duidelijke wijze distancieert van Tsjiang-Kai Sjek, dat een breuk tussen nationalistisch China en de Verenigde Staten ontstaat. Daarmee zou de weg zijn gebaad voor het bereiken van de werkelijke doelstelling van Peking, de politieke verovering van Formosa als gevolg van een politieke ommekeer op Formosa, welke zou leiden tot aansluiting bij communistisch China.

Een sprekend voorbeeld van Sovjet-tactiek in het kader van de koude oorlog is de diplomatieke en morele steun die Moskou heeft verleend aan de hardnekkige en scherp gespeelde acties van IJsland inzake de visserijrechten en de uitbreiding van de territoriale zee tot een breedte van 12 mijlen. Het feit, dat de IJslandse minister van Visserij communist is, verheldert veel. Daarnaast heeft IJsland nog een tweede communistische minister en een communistische partij die ongeveer 25 % van de kiezers omvat. Het is duidelijk, dat de Sovjet-Unie tracht IJsland uit de NAVO te manoeuvreren.

Resumerende kan men stellen, dat ook in de verslagperiode niets wijst op een matiging in het expansionisme van het communistische blok, doch dat de methodes, welke daarbij worden gebruikt, een meer agressief karakter verkrijgen.

II. Activiteiten in het eigen machtsgebied.

a. Politiek.

Evenals in hoofdstuk I werd betoogd ten aanzien van de algemene politieke strategie tegen het Westen, geldt ook voor de Sovjet-politiek in het eigen machtsgebied, dat er weinig verschil meer valt te constateren tussen Stalin en Chroestsjow. Overal wordt de strijd tegen het "revisionisme" met vastberadenheid gevoerd. Ook in Polen wordt de schroef weer steeds vaster aangedraaid. De strijd tegen de kerk wordt verscherpt en het regime neemt geleidelijk aan vele vrijheden terug, die indertijd waren ingevoerd. In bijzonder felle bewoordingen werd het revisionisme - waarvan Zuidslavië vooral wordt beschuldigd - veroordeeld in het communiqué, dat 3 augustus j.l. door Chroestsjow en Mao Tse Tung werd gepubliceerd als afsluiting van hun driedaagse conferentie te Peking.

Er zijn overigens enkele tekenen, die erop zouden kunnen wijzen, dat in de controverse tussen Zuidslavië en het Sovjet-blok weer enige ontspanning intreedt sedert de verklaringen van Tito op 12 oktober j.l. te Zenica, waarbij hij ook zijnerzijds enigszins de remmen aanzette. Ook de in 1957 reeds gecontracteerde levering van 200.000 ton graan door de Sovjet-Unie aan Zuidslavië, waarvan de uitvoering door de Sovjet-Unie was "uitgesteld" wordt alsnog uitgevoerd.

Het congres van de Oost-Duitse S.E.D. (Berlijn 10 juli j.l.) kreeg een bijzonder karakter door de aanwezigheid van de Sovjet-premier Chroestsjow. Dit bezoek kan geïnterpreteerd worden als een nieuwe demonstratie van solidariteit, een aanvullend bewijs van onbuigzaamheid van de Sovjet-politiek ten aanzien van Duitsland. De positie van Ulbricht is na dit congres versterkt en al diegenen uit het Centraal Comité, die niet geheel zijn politieke koers wilden volgen, werden daaruit verwijderd. Het presidium werd uitgebreid van 8 tot 13 leden, voornamelijk trouwe satellieten van de 1ste partij-secretaris. De oriëntatie op Moskou van de partijleiding van de S.E.D. werd hiermede geconsolideerd. De verdere radicalisering van het communistische regime in Oost-Duitsland heeft geleid tot

een diepere scheiding tussen partij en volk. Voor hen, die nog lichtvaardige hoop mochten koesteren op een oplossing van het Europese koude-oorlog-probleem bij uitstek, de Duitse hereniging, en alle andere vraagstukken die daarmee samenhangen en daarvan afhangen, kunnen de woorden die Chroestsjow op 11 juli j.l. tijdens dit congres in Oost-Berlijn over deze kwestie sprak, verhelderend zijn: "... alsof communisten ooit zouden kunnen medewerken aan de liquidering van een socialistische ordening".

b. Militair.

De volgende gegevens over manoeuvres en activiteiten ter verbetering van de militaire machtspositie van het Sovjet-blok komen voor vermelding in aanmerking:

Landstrijdkrachten.

De Sovjet-Unie trok tijdens de verslagperiode de volgende eenheden terug:

uit Oost-Duitsland: 3 divisies en 3 brigades;
uit Hongarije : 1 lijndivisie (resteren 4 lijndivisies en één LuA-divisie);
uit Roemenië : het zelfstandige Sovjet-leger, bestaande uit o.m. 2 gemechaniseerde divisies).

In september begonnen de gebruikelijke grote naarsmanoeuvres van het Sovjet-leger in Oost-Duitsland en het Poolse leger in Polen.

Van de eerstgenoemde oefeningen maakte een gesimuleerde tactische atoom-aanval deel uit. Beide legers besteedden speciale aandacht aan het overschrijden van waterhindernissen. Het Poolse leger oefende o.m. met tanks, landingsvaartuigen en helicopters.

In het Sovjet-leger in Oost-Duitsland worden niet alleen de tank-divisies, maar ook de gemotoriseerde infanterie-divisies, stelselmatig met T 54-tanks uitgerust.

Luchtstrijdkrachten.

Algemeen.

De totale sterkte aan vliegtuigen in de Sovjet- en satelliet-strijdkrachten is gelijk gebleven. In de satelliet-luchtmachten vindt de vervanging van MIG-15 en MIG-17-vliegtuigen door MIG-19-toestellen gestadig voortgang.

Grootscheepse luchtverdedigingsoefeningen hebben plaats gevonden, waarbij zowel Russische als satelliet-luchtstrijdkrachten waren betrokken. De luchtverdediging van Oost-Duitsland, Polen en Tsjechoslowakije heeft sterk de aandacht. Aangenomen mag worden, dat de luchtverdediging van de hierbovengenoemde gebieden is verbeterd.

Oost-Duitsland.

In de "all-weather"-mogelijkheden van de Sovjet-luchtstrijdkrachten heeft zich geen verandering voorgedaan. Het radarnet is echter verbeterd door de invoering van een derde "Big Mesh"-radarinstallatie.

Maritiem.

Uit de beschikbare gegevens blijkt, dat de uitbreiding en modernisering van de Russische oorlogsvloot voortgaat, met name door de aanbouw van nieuwe typen lange afstand-onderzeeboten en een nieuwe klasse mijnenveger.

Onderzeeboten met nucleaire voortstuwing zijn nog niet geconstateerd; er zijn echter wel aanwijzingen dat één onderzeeboot bij de Russische Noordelijke- en één bij de Pacific-vloot geleide projectielen kunnen lanceren.

Vier lange afstand-onderzeeboten (W-klasse) en één depotschip voor onderzeeboten van de Atrek-klasse arriveerden eind augustus in Valona (Albanië).

Deze verplaatsing van onderzeeboten naar Albanië gaat gepaard met een toename van het aantal Sovjet-officieren, dat in Albanië wordt gezien en berichten over het inrichten van supply-bases langs de Albanese kust.

Het is mogelijk, dat Rusland nog meer onderzeeboten dan tot dusverre aan Egypte zal leveren. Volgens verschillende bronnen zijn in Gdynia (Polen) Egyptenaren in opleiding voor de onderzeedienst.

c. Economisch.

Uit verscheidene berichten blijkt, dat China met succes bezig is een grootscheepse economie op te bouwen in een dwanggemeenschap van 600 miljoen mensen, wier produktie-prestatie zo hoog mogelijk wordt opgevoerd. Daarbij wordt de "export drive" krachtig doorgevoerd.

In overeenstemming met de stelling van Mao-Tse-Tung, dat het leger niet slechts gevechtsapparaat is, doch ook zijn nut dient te bewijzen voor de opvoering van de produktie, hebben de strijdkrachten in het afgelopen jaar 32 miljoen halve werkdagen bijgedragen tot de industriële en agrarische produktie.

De Sovjet-propaganda besteedt de laatste tijd weer veel aandacht aan het Russische economische groei-proces en verkondigt, dat binnen afzienbare tijd (10 jaar) het potentieel van de Verenigde Staten zal worden geëvenaard.

De gestadig afnemende groeicijfers van de Russische economie roepen echter twijfel op aan het succes van deze grootse inhaal-manoeuvere. In de laatste tijd heeft men zelfs ter vermindering van spanningen de plan-cijfers, speciaal van de basisindustriën, iets lager gesteld, hetgeen met enig succes is bekroond.

Anderzijds zijn er factoren, die bijdragen tot ontspanning in de Russische economie, zoals de successen op het gebied van de energiewinning (vooral olie en aardgas), de reductie aan personeelssterkte van de conventionele bewapening en produktieverhogende premies. Daartegenover staat echter weer, dat de decentralisatie, welke onder meer tot uitdrukking kwam in de instelling van 104 sownachozen (economische raden), nog met wrijvingen en moeilijkheden te kampen heeft, zodat het nog geruime tijd zal duren voordat het nieuwe systeem goed loopt.

Intussen blijft het een vraag, of de Sovjet-economie een dusdanige kracht ontwikkelt, dat zij een bedreiging vormt voor het Westen. Momenteel is zulks nog niet in ernstige mate het geval, hoewel incidenteel enkele verstoringen van de markt zijn veroorzaakt.

d. Vakbeweging.

Begin juli belegde het WVV te Praag een speciale conferentie voor de aangesloten organisaties, welker landen bij de Euromarkt zijn betrokken. De bespreking van dit onderwerp werd voortgezet op een door de CGT in Parijs ten behoeve van het WVV belegde vergadering op 2 en 3 september j.l.. Een "vakbondscomité voor coördinatie en actie der Euromarktlanden" werd opgericht. Deze actie van het WVV maakt op de Nederlandse gedeeltes tot nu toe een stuntelige indruk. De redevoeringen stonden op een laag peil en gaven blijk van weinig kennis van de in het geding zijnde zaak.

In Nederland is inzake de oppositie tegen de CPN-leiding en de schismatische toestand in het E.V.C. nog geen oplossing in zicht. Vooral van het tegen einde december aangekondigde CPN-congres zal afhangen of een nieuwe communistische partij zal worden opgericht.

III. Activiteiten in de overige landen.

a. Politiek-militair.

Dat de omwenteling in Irak door het wegvallen van dit land uit de pro-Westerse sfeer en uit het pro-Westerse Bagdad-Pact, voor de communistische doeleinden een gunstige ontwikkeling betekende, is wel gebleken uit de scherpe reactie van de Sovjet-Unie, die terstond militaire bedreigingen uitte om eventuele interventie te voorkomen. Er zijn aanwijzingen geweest, dat Turkije en Iran als leden van het Bagdad-Pact voorstanders waren van interventie.

Er zijn momenteel nog geen directe aanwijzingen, dat de huidige regering nauwere politieke en economische banden wenst aan te gaan met de Sovjet-Unie en het bezit van rijke olie-inkomsten maakt Irak ook veel minder afhankelijk van steun, dan bijvoorbeeld Egypte.

De labiele politieke toestand echter lijkt gunstig voor communistische agitaties.

De belangrijkste ontwikkeling in het Midden-Oosten in verband met de koude oorlog in het derde kwartaal van dit jaar was de ontschepping van Britse en Amerikaanse troepen in Jordanië en Libanon. De Sovjet-Unie en de Arabische wereld werd duidelijk gemaakt, dat het Westen op een gegeven moment bereid was, risico's te nemen om de politieke situatie aldaar te stabiliseren. De Sovjet-Unie zag van tegen-actie in de vorm van daden af, en bepaalde zich tot heftige anti-Westerse diplomatieke acties binnen en buiten de Verenigde Naties. Uiteraard vormde deze Westerse "agressie" vooral tegenover de Arabieren een welkome aanleiding tot anti-Westerse propaganda en tot het assumeren van de rol van beschermer van onderdrukte volkeren.

Intussen blijft het een open vraag, wat de toekomst voor deze twee kleine, politiek steeds uiterst labiele, landen zal brengen, vooral nadat zeer binnenkort de Amerikaanse en Britse troepen zullen zijn teruggetrokken. Veel zal afhangen van het succes van de door de Verenigde Naties in het Midden-Oosten te treffen voorzieningen en van de vraag of Nasser al dan niet heil zal zien in het

bevorderen van een omwenteling in Jordanië en het zoeken van nauwere verbindingen tussen beide landen enerzijds en de V.A.R. anderzijds. Vast staat in ieder geval, dat de Sovjet-Unie niet zal nalaten te pogen haar invloed ook hier te versterken.

Het bezoek van generaal Rodenko aan Egypte, was een opvallend feit, omdat het opnieuw de militaire afhankelijkheid van Egypte van de Sovjet-Unie onderstreepte. Opmerkelijk is, dat er, niettegenstaande de Sovjet-Russische steun, geen sprake is van toenemende invloed van het communisme onder de Egyptenaren. De communistische partij is verboden, doch er zijn nog twee belangrijke stromingen van communisten, waarvan één de politiek van Nasser steunt in de hoop, dat het Arabische nationalisme en de hervormingen eens zullen leiden tot een communistisch regime, terwijl de andere, de revolutionaire vleugel, tegenstander van het Nasser-regime is. Tot nog toe is gebleken, dat eerstgenoemde de overhand heeft. Verder is opvallend, dat in universitaire kringen het communisme niet meer een dusdanig punt van discussie vormt als vóór enkele jaren. Ook de onderwijskrachten van middelbare en lagere scholen, die enkele jaren geleden nog wegbereiders van het communisme waren, zijn thans zo gefascineerd door het Arabische nationalisme, dat zij oorpronkelijk communistische ideeën niet meer aanhangen.

In Syrië beseft men in kringen van het bedrijfsleven het grote gevaar van een te sterke economische afhankelijkheid van de Sovjet-Unie. Zo zijn bijvoorbeeld elektrische krachtstations voor Aleppo en Damascus, die aanvankelijk door de Sovjet-Unie gebouwd zouden worden, aan het West-Duitse concern Siemens gegund. Ook het bouwen van een stuwdam in de Orentes zal niet, zoals oorpronkelijk het plan was, aan de Sovjet-Unie gegund worden, maar waarschijnlijk aan een Duitse firma.

Dit neemt niet weg, dat in de verslagperiode de Sovjet-penetratie in Syrië in de vorm van "technische experts" is toegenomen. De opleiding van Syrische officieren in de Sovjet-Unie vindt voortgang.

Yemen deelt als lid van de V.A.R. in het genot van Russische bijstand. Enkele honderden Russische technici zijn er werkzaam. Bovendien worden onder Russische leiding kustversterkingen aangelegd langs de Straat van Bab-el-Mandeb tussen de Rode Zee en de Golf van Aden.

Ook op cultureel- en propagandaterrein is de Sovjet-Unie in de V.A.R.-landen bijzonder actief. Gedurende de eerste negen maanden van dit jaar ging ongeveer 2/3 van de 300 delegaties uit de landen van het Oostblok, die een bezoek aan het Midden-Oosten brachten, naar Egypte en Syrië en van de 200 delegaties uit het Midden-Oosten die het Oosten bezochten, kwam 3/4 uit Egypte en Syrië.

Tijdens de verslagperiode is het reeds lang bestaande probleem van de Koerden tot nieuw leven gekomen.

Deze ongeveer 3 miljoen zielen tellende stam bewoont een gebied, dat valt in Turkije, Syrië, Irak en Iran.

Sedert vele jaren en recentelijk met nieuwe intensiteit moedigt de Sovjet-radio (Baku) de Koerden aan, een eigen staat te vormen.

De nieuwe Iraakse regering doet klaarblijkelijk haar best de bijna één miljoen Koerden in Irak - die daar altijd, ook in de administratie een niet onbelangrijke rol speelden - te vriend te houden. Alleen zo is te verklaren, dat men Mulla Mustafa-al-Barzani (Koerden-opstandleider 1942-1944, die naar Rusland uitweek en tot voor kort achter het IJzeren Gordijn verbleef) thans naar Irak heeft doen terugkeren. Deze terugkeer geschiedde ongetwijfeld met toestemming van de Sovjet-Unie, die hieruit uiteraard politieke munt hoopt te slaan.

Op de Russische penetratie in Afghanistan werd onlangs weer de aandacht gevestigd door het bezoek aan dat land van Vorosjilov. Momenteel worden een 300 Afghaanse officieren door Russen opgeleid, waarvan een vierde in de Sovjet-Unie; onder hen bevinden zich ook vele piloten. Rusland levert belangrijke bijdragen tot de opbouw van een Afghaanse luchtmacht, door de levering van moderne straaljagers en hulp bij de opleiding.

Hoewel in de militaire krachtsverhoudingen in Venezuela in materiële zin geen wijziging kwam, blijft de interne ontwikkeling aldaar aandacht vragen. Meer en meer blijkt (o.a. bij de mislukte militaire revolte van augustus en september), dat de macht in Venezuela begint te berusten bij sterk onder communistische invloed staande massa-organisaties als die van arbeiders (vakbonden) en studenten. Van de regeringsjunta onder Larrazabal gaat weinig kracht uit en de politieke verdeeldheid in het land is, ondanks een ogenschijnlijk nagestreefde eenheid, groot.

Tijdens de revolte van 7-8 september werd het gehele land verlamd door stakingen, welke met terroristische middelen tot stand kwamen. Het leger wordt thans niet in staat en niet bereid geacht, het tegen de gewapende volksmassa's op te nemen.

In Indonesië hebben zich in de verslagperiode de volgende twee vermeldenswaardige ontwikkelingen voorgedaan:

Ten eerste nam de regering, gelijktijdig met het zich toespitsen van de Formosa-crisis, een aantal zeer scherpe maatregelen tegen Kwo-min-tang gezinde Chinezen. Iedere politieke activiteit werd hun verboden, hun persorganen en organisaties werden ontbonden en hun bedrijven met onderbeheerstellingen bedreigd. Voorts worden de vele kooplieden onder hen, die regelmatig voor zaken naar Singapore reizen, gedwongen, zich tot de Rood-Chinese consulaire vertegenwoordigers te wenden, doordat geen andere reispapieren meer worden aanvaard.

In de tweede plaats werden de verkiezingen, die in september 1959 gehouden hadden moeten worden, met voorlopig één jaar uitgesteld. Deze maatregel heeft twee aspecten. Enerzijds wordt de communisten de kans op een gemakkelijke, legale politieke overwinning in 1959 ontnomen, en anderzijds past de maatregel geheel in de ontwikkeling van Indonesië in de richting van "geleide democratie".

De militaire staatsgreep in Pakistan betekent in het kader van de koude oorlog in zoverre een voor het Westen gunstige ontwikkeling, dat met name in Oost-Bengalen (Oost-Pakistan) de aldaar actieve links-georiënteerde groepering onder leiding van de thans gearresteerde populaire volksleider en fellow-traveller Maulana Basnani voorlopig geen gelegenheid tot subversieve activiteit zal hebben.

De militaire staatsgreep in Birma kan eveneens als een winstpunt voor het Westen worden beschouwd, aangezien van het nieuwe bewind verwacht mag worden, dat het zich krachtiger zal verweren tegen de binnenlandse subversiviteit en tegen de economische greep, die de Sovjet-Unie op Birma heeft gekregen.

Ook de militaire staatsgreep in Siam heeft een anti-communistische strekking.

b. Economisch.

Onlangs werd de totale omvang van het hulpprogramma van het Sovjet-blok voor onderontwikkelde landen, berekend over 3 jaar, geschat op \$ 1.900 miljoen, waarbij in aanmerking moet worden genomen, dat \$ 400 miljoen besteed werd aan wapens, dat \$ 285 miljoen hulp aan Zuidslavië werd opgeschort, en dat bijvoorbeeld Egypte een groot handelsoverschot op de lopende balans met Rusland en Tsjechoslowakije had door katoen-leveringen in betaling voor wapens, die als hulp-leveringen aan Egypte worden beschouwd.

Slechts een klein gedeelte van de Sovjet-hulp bestaat uit schenkingen. In vergelijking met de hulp, die de Verenigde Staten verlenen, waarvan het merendeel uit schenkingen bestaat en die per jaar ongeveer \$ 3.000 miljoen belooft, maakt de Sovjet-hulp geen imposante indruk.

In de laatste maanden vielen in het algehele beeld van de Sovjet-hulpverlening geen spectaculaire ontwikkelingen waar te nemen in de vorm van nieuwe grootscheepse kredietverleningen in onderontwikkelde gebieden. Wel

ontwikkelde zich, zoals te verwachten was, het handelsverkeer met deze gebieden, al schijnt met in de Sovjet-Unie in deze ook wel moeilijkheden te ondervinden door gebrek aan ervaring bij de instituten, die zich met de bestudering van de onderontwikkelde gebieden bezighouden.

Ten aanzien van de te verwachten omvang van de Sovjet-hulp is voorts van belang, dat de omvang van deze hulp in de vorm van leningen begrensd kan zijn door de mate, waarin het de ontvangende landen mogelijk is naar het Sovjet-blok te exporteren als betaling van de rente en aflossing. Hiervoor is uiteraard de omvang van de Sovjet-buitenlandse handel beslissend. De Russische import nu bedraagt nauwelijks $3\frac{1}{2}$ % van de totale import-handel van de gehele wereld, terwijl de import van het gehele Sovjet-blok, inclusief de importen van de Satellietstaten, ongeveer 8 % van de totale wereld-importhandel belooft. Het is nauwelijks te verwachten, dat in dit beeld belangrijke veranderingen zullen optreden, aangezien het Sovjet-blok uiteindelijk naar autarkie streeft.

28 oktober 1958

K/10

V E R Z E N D L I J S T.

	<u>Ex.nr.</u>
Minister-President	1
Comité Verenigde Chefs van Staven	2
Chef Luchtmachtstaf	3
Chef Marine Staf	4
Chef Generale Staf	5
Archief	6
Leden en secretaris C.V.I.N.	7 t/m 13
<u>Na</u> ontvangst eventueel commentaar van VCS:	
Leden en secretaris ministerraad	14 t/m 28
Reserve	29 en 30

De me. bijl.

ed. m. 14 (Bi. 2a.) num. 21-1-1963.